

Бранка БАБОВИЋ, LL.M. (LMU Munich)

асистент Правног факултета Универзитета у Београду

О УВОЂЕЊУ ГРУПНЕ ТУЖБЕ АНГЛОСАКСОНСКОГ ТИПА У ПРАВА ДРЖАВА ЧЛАНИЦА ЕУ*

Резиме

Групна тужба по моделу class action је инструмент колективне заштите интереса грађана у парничном поступку најразвијенији у праву САД. Ипак, у европскоконтиненталном правном подручју је разматрано увођење овог института како би се у појединим областима права управноправна и судска заштита употпунила и колективном заштитом у парничном поступку. У појединим правима земаља чланица ЕУ је тужба слична овој уведена, али у другачијем облику него што је то случај у САД. Приликом разматрања увођења ове тужбе у права земаља чланица су се јавила како процесноправна, тако и правосудно-организациона питања чије разматрање је предмет и овог рада.

Кључне речи: *групна тужба, начело контрадикторности, регулаторно право, колективна заштита у парничном поступку.*

I Увод

Групна тужба по моделу *class action* је развијена у праву САД као механизам заштите у парничном поступку и то не само колективних интереса.¹ Овој врсти тужбе се не може оспорити могућност остваривања и регулаторне функције која је у нашем праву поверена органима управе.² Управо у циљу који се остварује групном тужбом по моделу *class action*, али и других механизма колективне заштите, лежи корен одупирања

* Рад је резултат истраживања у оквиру пројекта „Идентитетски преображај Србије“ који се реализује на Правном факултету Универзитета у Београду 2017. године.

1 Бранка Бабовић, „Захтев да се уклони опасност од штете - процесни аспекти“, *Право и привреда*, бр. 4-6/2015, 154-167.

2 Татјана Јованић, „Управноправна заштита потрошача“, *Анали Правног факултета Универзитета у Београду*, бр. 2/2013, 180-196.

европскоконтиненталних правних система увођењу инструмената колективне заштите права и интереса у парничном поступку. Неретко европскоконтинентални правници сматрају да заштита колективних права и интереса у парничном поступку не би била адекватна у оним правним системима који имају разгранату надлежност државне управе, односно да иако јесте, поједина друштва, најпре она у транзицији с обзиром на друштвене прилике, не могу кроз примену оваквих процесних механизма остварити адекватне циљеве.

Ипак, механизми заштите колективних права и интереса грађана су данас већ уобичајени на европском правном подручју. Један од тих механизма је групна тужба по моделу *class action*. Отпор увођењу групне тужбе по моделу *class action* је још већи него отпор увођењу других механизма заштите колективних права и интереса, тамо где тог отпора има. Разлог за то се неретко налази у томе што се ова врста тужбе за коју модел налазимо у праву САД³ не уклапа у начела парничног процесног права неких европскоконтиненталних земаља. Ипак, земље европскоконтиненталне правне традиције су временом уводећи институте колективне заштите имплементирале и институте сличне групној тужби по моделу *class action*, таман толико модификоване да буду уклопљени у процесна права тих држава.⁴ Увођење тих различитих модалитета групне тужбе по моделу *class action* су пратиле процесноправне дилеме, дилеме везане за организацију правосуђа и судијску функцију у оним правним системима у којима је или разматрано увођење ових врста тужбе или су оне у модификованом облику већ уведене.

II Заштита колективних права и интереса у парничном поступку у Европи

Западноевропске земље су уводиле институте колективне заштите права и интереса грађана у парничном поступку у своја законодавства најпре ограничавајући се на оне који не обухватају могућност подношења захтева за накнаду штете, већ само негативних кондемпнаторних или деклараторних захтева. На тај начин омогућено је субјектима који су овлашћени на заштиту колективних права и интереса грађана да, у области заштите права потрошача врше регулаторну функцију.

3 Савезна правила о парничном поступку (енгл. *Federal Rules of Civil Procedure*), чл. 23.

4 В. доле.

Тако је у европскоконтинентално право уведен низ различитих инструмената колективне заштите права и интереса у области потрошачког права, заштите корисника финансијских услуга, заштите од дискриминације, еколошког права и у другим областима у којима колективна заштита у парничном поступку надопуњује заштиту у управном поступку, али и онда када се јавља потреба за заштитом колективних права и интереса⁵ који позитивноправно нису заштићени у управном поступку.

Тако су механизми колективне заштите скројени нпр. у области заштите права потрошача ради допуне регулаторне улоге коју органи управе у појединим областима материјалног права имају. Тако је у немачком праву у области заштите права потрошача развијен институт организационе тужбе (*Verbandsklage*),⁶ док је посебно ради заштите колективних интереса корисника финансијских услуга креиран је институт организационе модел тужбе (*KarMugG*)⁷ који би на најадкватнији начин ефикасно заштити права грађана у тој области.

Неретко се инструменти колективне заштите могу пронаћи и у антидискриминаторском законодавству. У српском праву је то ретка област у којој је преостала законска могућност за примену организационе тужбе. Тако је чланом 46, став 1. у вези са чланом 43, став 1. тачка 1, 2, 3. и 5. Закона о забрани дискриминације⁸ предвиђено да тужбе из тога члана могу поднети Повереник за заштиту људских права и организација која се бави заштитом људских права, односно права одређене групе лица. Из члана 46, став 2. произлази да подношење тужбе од стране наведених субјеката подразумева овлашћење на подношење организационе тужбе, осим када се ради о повреди права искључиво одређеног лица у ком случају је потребан његов пристанак у писменом облику. Међутим, примена ове тужбе није заживела у судској пракси српских судова.

Није заживела ни примена одредбе члана 43, став 3. у вези са ставом 1. Закона о равноправности полова⁹ којом је предвиђена не само могућност подношења негативног кондемнаторног захтева, већ и захтева за накнаду штете од стране синдиката или удружења чији су циљеви везани

5 О појму колективних права и интереса вид. Миодраг Јовановић, „Општи поглед на концепте“, *Колективна права и позитивна дискриминација у ставноправном систему Републике Србије* (ур. Миодраг Јовановић), Београд, 2009, 15-16.

6 Немачки Закон о тужбама на пропуштање (нем. *Unterlassungsklagengesetz*).

7 Gesetz über Musterverfahren in Kapitalmarktrechtlichen Streitigkeiten.

8 *Службени гласник РС*, бр. 22/2009.

9 *Службени гласник РС*, бр. 104/2009.

за унапређење равноправности полова. Уколико су наведени субјекти овлашћени на подношење тужбе за накнаду штете, намеће се закључак да они више нису овлашћени само на подношење тужбе за заштиту колективних права и интереса грађана, већ и на заштиту суме индивидуалних интереса. Оваква одредба, усамљена у нашем правном систему одудара од свих досадашњих начина прописивања механизма заштите колективних права и интереса грађана у виду организационе тужбе која је била у форми организационе тужбе, али којом је могло да се захтева само деклараторна или негативна кондемпнаторна заштита, док подношење захтева за накнаду штете није било предвиђено.¹⁰ Подношење захтева за наканду штете није искључено код организационих тужби у упоредном праву, али та накнада неретко не би била у висини одштете, већ би било реч о симболичној накнади која се досуђује како би се или „наградило“ удружење које је поднело тужбу за заштиту колективних права и интереса грађана као што је то случај у Француској, како би новац био уплаћен за унапред тачно одређену јавну сврху на рачуне министарства као што је то случај у Грчкој,¹¹ док у поступку по групној тужби америчког права је могуће тражити и казнену одштету коју европска права не познају.

Наш законодавац није предвидао ни једну одредбу која би ограничила, прецизирали или на било који други начин посебно уредила питање захтева за накнаду штете код организационе тужбе поднете по основу одредаба овог закона.

III Дилеме о увођењу института групне тужбе по моделу *class action* у континентално право

Из напред наведеног је јасно да су поступци за заштиту колективних права и интереса грађана постали део позитивног права земаља европскоконтиненталног правног подручја. Међутим, приликом њиховог увођења јавиле су се дилеме од којих неке важе како за увођење било ког механизма колективне заштите, тако и за увођење групне тужбе по моделу *class action*, док су друге везане специфично за групну тужбу у оном облику у коме она постоји у праву САД.

Ни један од горе наведених института заштите колективних права и интереса грађана није по својој правној природи групна тужба по моде-

10 Такав је био случај и у Закону о заштити потрошача, *Службени гласник РС*, бр. 73/2010, као и у Закону о парничном поступку, *Службени гласник РС*, бр. 72/2011.

11 Више о организационој тужби вид. Б. Бабовић (2015), 157.

лу *class action*, већ се по својој правној природи могу сматрати организационим или њима сличним тужбама.

Поставља се питање да ли уопште има потребе за увођењем других института колективне заштите и проширивањем опсега колективне заштите права и интереса грађања. Наиме, циљ увођења нових парничних процесних института као средстава за заштиту колективних права и интереса грађана би морао бити оправдан одсуством или неадекватном заштитом постојећим правним механизмима. Додатно, морали би управо такви нови механизми да буду подесни у постојећем правном и друштвеном окружењу. У европском праву се поставило питање да ли је групна тужба онаква каква постоји у праву САД адекватна за заштиту у земљама чланицама ЕУ.

Групна тужба по моделу *class action* је тужба која се подноси у случајевима прописаним законом¹² који обухватају и случај у коме се класа формира на критеријуму да чињенично или правно питање заједничко члановима групе (*class*) доминантније у односу на било које питање које се тиче само појединаца и да је управо парнични поступак по групној тужби у конкретном случају ефикаснији механизам заштите тих права у односу на остале механизме. Поред тога, она се може поднети и у осталим законом прописаним случајевима при чему тужба која би била поднета не мора бити негативна кондемнаторна или деклараторна тужба, већ је могуће поднети и тужбу за накнаду штете.

Кључно питање које се поставља даље је који субјекти могу бити овлашћени на заштиту колективних права и интереса грађана и да ли заштита суме индивидуалних интереса резултира одговарајућим регулаторним ефектом, да ли смањује трошкове поступка и да ли је механизам који је подложнији злоупотребама него што су то постојећи механизми у нашем правном систему.

Чак иако би одговор на тако постављена питања био позитиван поставило би се питање да ли је организација правосуђа таква да омогућава вођење оваквих поступака, па у крајњој линији да ли је и каријерни пут судија у неким правним системима такав да је усмерен на отварање

12 У САД на федералном нивоу чланом 23. Савезних правила о парничном поступку (енгл. *Federal Rules of Civil Procedure*).

могућности решавања спорова поводом захева који нису везани само за заштиту колективних права и интереса грађана.¹³

Свакако битно питање је како би такав механизам колективне заштите био уклопљен у постојеће важеће процесно право имајући у виду како је у европском праву регулисано претходно сношење трошкова парничног поступка и плаћање адвокатских услуга имајући у виду да систем наплате адвокатских услуга „на проценат“ зависно од успеха у поступку омогућава адекватно финансирање трошкова поступка не само по групној тужби, већ сваког оног поступка који се покреће по тужби лица које не штити само своје индивидуално право и интерес. Како у земљама континенталне праве традиције то није дозвољено, одређене специфичности поступка за заштиту колективних права и интереса грађана би се могле огледати увођењем правила да у поступку за заштиту колективних права и интереса грађана питање претходног сношења трошкова могуће регулисати кроз ослобађање од плаћања судских такси за ове врсте поступка, плаћање адвоката из јавних фондова,¹⁴ али би свакако таква регулација негативно утицала на ефикасност групних тужби имајући у виду да је њихово подношење остављено приватној иницијативи, док би ипак бољи ефекат био остварен уколико би оваква регулација постојала код организационе тужбе код које су већ унапред одређени субјекти овлашћени на подношење те врсте тужбе.

У другим, нама сличним правним системима, се јавила дилема која се може применити и код нас. Да ли организација правосудног система може да гарантује правилно остваривање циљева колективне заштите механизмима колективне заштите. Наиме, свака парница за заштиту колективних права и интереса која је предвиђена да би подразумева креирање јавних политика у одређеној области.¹⁵ Не можемо не поставити питање да ли је организација нашег и нама сличних правосудних система таква да омогућава парничне поступке у којима долази, не само до одлуке о индивидуалном праву и интересу грађана, већ и до креирања јавних политика. Сам каријерни пут судије који није стицао никакво друго искуство исим оног у суду и који сав посао обавља сам, па чак и кад има сараднике јер њихова сарадња се не састоји у тимском раду, већ у расподе-

13 Alan Uzelac, „Why No Class Actions in Europe? A view from the side of dysfunctional justice systems“, *Multi-party Redress Mechanisms in Europe: Squeaking Mice* (eds. V. Harsagi, C. H. van Rhee), Cambridge, 2014, 66.

14 Harald Koch, „Die Verbandsklage in Europa“, *ZfP*, 2000, 4. свеска, 424.

15 А. Узелац, 66.

ли посла на део који обавља судија и део који обављају судијски сарадници, није сличан начину рада америчког судије који поступа у парницама по групној тужби.¹⁶ Наиме, у САД сама каријера судије подразумева другачије претходно радно искуство судије, другачије него у земљама бивше СФРЈ, а сама правосудна организација је другачија и прилагођенија не само квалитативно, него квантитативно администрирању таквих поступака.

Ипак, ово становиште иако исправно постављено не може се прихватити без довођења у везу са ограничењима које законодавац поставља онда када уско одреди могућност подношења тужбе за заштиту колективних права и интереса и тиме заправо сузи опсег деловања судије. Тако је за подношење захтева за забрану неправичних уговорних одредаба сагласно Закону о заштити потрошача из 2010. године¹⁷ било овлашћено удружење у поступку по организационој тужби. Поступак по таквом захтеву не би могао битно да одудара од поступка по индивидуалној тужби. Ипак, уколико би разматрали увођење неорганизоване тужбе са законом одређеним врстама захтева који се могу поденти, већ и групне тужбу онако како је предвиђена у праву САД онда би овај аргумент свакако добио на значају, а доношење одлуке по тужбеном захтеву би заиста било битно различито од доношења одлуке по захтевима о којима судије свакодневно одлучују у поступку по индивидуалним тужбама.

Групну тужбу, каква постоји у САД, односно њено увођење у право континенталних земаља, прате и процесноправне дилеме које су израженије него код других механизма колективне заштите. Тако је упитно да ли се ова врста тужбе може успешно уклопити у права европскоконтиненталне правне традиције имајући у виду да парнични поступак у овим земљама с обзиром на двостраначку природу поступка.¹⁸ Код групне тужбе у САД на једној страни у иницијалној фази поступка постоји неограничен број лица.

Поред ове, јавила се и дилема у примени основних начела парничног процесног права, поготово начела обостраног саслушања странака које је једно од основних начела¹⁹ парничног поступка и једно од најстари-

16 А. Узелац, 66-67.

17 *Сл. гласник РС*, 73/2010.

18 Georg Kodek, „Kollektiver Rechtsschutz gegen Diskriminierung“, *Europäisches Insolvenzrecht, Kollektiver Rechtsschutz* (ed. Peter Gottwald), Köln, 2008, 252.

19 Александар Јакшић, *Грађанско процесно право*, 6. издање, Београд, 2012, 165.

јих²⁰ начела парничног поступка. Не може се, наиме, одлучивати о правима уколико се онима којих се то право тиче не омогући изјашњавање.²¹ Један од разлога због којих је дуго одбијано увођење ове групне тужби у правни систем европскоконтиненталног права је био тај да групна тужба по моделу *class action* каква се примењује сагласно чл. 23 Савезних правила о парничном поступку САД може створити дилему око начина на који лица о чијим се правима и интересима одлучује стичу сазнање о томе да је парнични поступак покренут. Затим поставило се питање њиховог адекватног обавештења о вођењу поступка и прилике да се изјасне да ли у том поступку²² желе да учествују или не.

Управо из тог разлога је у земљама европског правног подручја уведен другачији систем приступања групи него што је то случај у САД. Тако је у шведском праву, уместо *opt out* уведен систем *opt in*. Наиме, према Савезним правилима о парничном поступку САД чланство у групи се стиче покретањем поступка односно тако што чланови групе постају сви они потенцијални тужиоци који се нису изричито изјаснили да то не желе. С друге стране, у Шведској је то другачије и групом бивају обухваћени само они који су за то изричито оптирала. Субјективне границе правноснажности пресуде донете у поступку по овој тужби и дејство *res judicata* које би таква пресуда у правним поретцима европскоконтиненталног права имала је основни разлог за противљење увођењу групне тужбе у права европских земаља.²³

Такође, приликом увођења механизма заштите колективних права и интереса грађана треба водити рачуна и о остваривању права на тужбу и права странке да диспонира тужбеним захтевом. Ово питање је значајно не само у иницијалној фази поступка, већ и у каснијим фазама у сваком погледу у ком се примењује начело диспозиције странака у парничном поступку. Поред тога, начело обостраног саслушања странака такође мора бити гарантовано кроз адекватно заступање чланова групе.

20 Боривоје Познић, Весна Ракић Водинелић, *Грађанско процесно право*, 17. издање, Београд, 2015, 173.

21 Б. Познић, В. Ракић Водинелић, 173.

22 Axel Halfmeier, Philip Wimalasena, „Rechtsstaatliche Anforderungen an Opt-out-Sammelverfahren: Annerkennung ausländischer Titel und rechtspolitischer Gestaltungsspielraum“, *JZ*, бр. 13/2012, 431.

23 Ashurst Study on the conditions of claims for damages in case of infringement of EC competition rules, Comparative report, август 2004, доступно на адреси: <http://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/study.html>, 1.4.2017.

IV Увођење групне тужбе англосаксонског типа у права држава чланица ЕУ

У европским земљама су уведени различити механизми заштите колективних интереса, неретко посебно скројени за поједине области материјалног права како би остварили унапред прецизно дефинисан циљ због кога се постојећи инструменти правне заштите надопуњују инструментима колективне заштите у парничном поступку.

У неким правима су инструменти колективне заштите креирани у оквиру општег парничног поступка тако да се могу примњивати на различите области материјалног права. Такав је случај у хрватском праву.²⁴ Хрватски законодавац наводи, примера ради, области у којима се може поступати по тужби за заштиту колективних права и интереса грађана, али оставља отвореним да то буде случај и у другим областима предвиђеним законом. Овим се још једном имплицира карактер ових врста тужбе који подразумева да оне могу бити поднете само онда када се у одређеној области материјалног права јавила потреба за увођењем нових механизма правне заштите. Као што хрватски законодавац не ограничава опсег примене инструмената колективне заштите, то није чинио ни српски законодавац онда када је за кратко време важења одредаба о заштити колективних права и интереса грађана предвиђених Законом о парничном поступку из 2011. године – ЗПП.²⁵ Српским законом, међутим, нису ни примера ради били одређене области материјалног права у којима може доћи до примене организационе тужбе. Наведене одредбе ЗПП-а су биле на снази до доношења Одлуке Уставног суда РС ИУз. 51/2012 од 23. маја 2013. године²⁶ којим су те одредбе стављене ван снаге. Један од разлога због којих је Уставни суд ове одредбе ставио ван снаге је управо била неодређеност области у којима се оне могу применити. Уставни суд је, међутим, ту замерку видео као одсуство дефиниције колективних права и интереса.²⁷

У оба случаја, у земљама бивше СФРЈ, реч је о организационој тужби, а не о групној тужби по моделу *class action*.

24 Глава 32. Закона о парничном поступку Републике Хрватске ступила на снагу Законом о изменама и допунама Закона о парничном поступку Републике Хрватске, *Народне новине*, бр. 57/11.

25 *Службени гласник РС*, бр. 72/2011.

26 *Службени гласник РС*, бр. 49/2013.

27 Одлуке Уставног суда РС ИУз. 51/2012 од 23. маја 2013, *Службени гласник РС*, бр. 49/2013.

У оквиру ЕУ се ради на увођењу инструмената колективне заштите у области: заштите права потрошача, права конкуренције, еколошког права, заштите података о личности, финансијских услуга и инвестиционог права.²⁸ То су области у којима је Европска комисија нашла да има потребе за увођењем нових механизма правне заштите, поред постојећих гарантованих у управном поступку или у парници за заштиту индивидуалних права и интереса. Препорука 2013/396/ЕУ говори о пружање заштите како претанак незаконитог понашања, али и за накнаду штете при том не дефинишући о каквој врсти је реч, али искључујући казнену одштету.

У земљама европскоконтиненталне правне традиције, органи управе су традиционално ти који су позвани да регулишу области које би се могле поистоветити са јавним интересом. Одредбама новог Закона о заштити потрошача²⁹ заштита колективних интереса потрошача је поверена органима управе.³⁰ Али, у области антидискриминационог законодавства и у нашем праву је и даље присутна организациона тужба и то, према Закону о равноправности полова и као тужба са захтевом за накнаду штете. Такође, у другим земљама континенталне правне традиције у оквиру ЕУ су присуни различити механизми заштите колективних права и интереса грађана укључујући организациону тужбу, организациону модел тужбу, модел случај,³¹ али ретко групну тужбу.

Комисија ЕУ Препоруком 2013/396/ЕУ не искључује могућност подношења колективне тужбе по моделу *class action*, али препоручује да буде по моделу *opt in* и да се не финансира на начин који иначе није дозвољен у европскоконтиненталним системима тако што ће финансирање зависити од износа на који је постигнуто поравнање или досуђена накнада, осим у врло ретким специфичним ситуацијама.³²

У земљама немачко-аустријског права и права бивших југословенских република која се у многеме угледају на горе наведени правни круг

28 EU Commission Recommendation of 11 June 2013 on common principles for injunctive and commoensatory collective redress mechanisms in the Member States concerning violations of rights granted under Union Law (2013/396/EU), *Official Journal of the European Union*, L 201/60, 26.7.2013.

29 *Службени гласник РС*, бр. 62/2014.

30 Закон о заштити потрошача, *Сл. гласник РС*, бр. 62/2014, чл. 146. О оправданости поверавања заштите колективних интереса потрошача органима управе вид. Т. Јованић, 180-196.

31 Више о томе вид. Б. Бабовић (2015), 159.

32 EU Commission Recommendation of 11 June 2013 on common principles for injunctive and compensatory collective redress mechanisms in the Member States concerning violations of rights granted under Union Law (2013/396/EU), *Official Journal of the European Union*, L 201/60, 26.7.2013.

није уведен институт групне тужбе по моделу *class action*. Ипак, у неким другим земљама ЕУ је дошло до увођења овог института.

Тако је у Италији, 2013. године у области заштите права потрошача уведена могућност подношења групне тужбе по моделу *class action*. На подношење тужбе овлашћени су потрошачи, физичка лица која не поступају у оквиру обављања своје пословне делатности. Тачно је одређено у којим областима може бити поднета ова врста тужбе и углавном је то заштита права потрошача, али поред тога и у другим областима као што је остваривање захтева везаних за пензијско осигурање. Циљ овакве тужбе је, не само да постигне заштита колективних интереса потрошача, већ и накнада штете односно повраћај датог.

Међутим, за разлику од ове врсте тужбе у САД у Италији је уведен тзв. *opt in* систем по коме потрошач односно корисник услуге постаје странка у поступку само ако се посебним поднеском изјасио за учешће у групи на страни тужиоца и уз то приложио доказе који га легитимишу на такво учешће, постаје странка у поступку и субјективне границе правноснажности пресуде се протежу и на то лице. Друга лица која нису благовремено оптирала да постану део групе, нису обухваћена субјективним границама правноснажности пресуде и могу поднети нову тужбу против истог туженог, али не и нову групну тужбу.

У италијанском праву је колективна заштита пружена и у другим областима права: антидискриминационо право, имиграционо право, па и у области радног права.³³

Италија није једина тужба која је увела ову врсту тужбе, али је једна од првих која је то учинила у областима које су шире од заштите конкуренције.³⁴

V Закључак

Разматрање увођења групне тужбе по моделу какав постоји у англосаксонском праву у земље континенталне правне традиције рефлектује бројне разлике у процесним правима као што је питање начела пар-

33 E. Silvestri, „Class action in Italy: Great Expectations, Big Disappointment“, *Multi-party Redress Mechanisms in Europe: Squeaking Mice* (eds.V. Harsagi, C. H. van Rhee), Cambridge, 2014, 199.

34 О увођењу механизма колективне заштите у области права конкуренције вид. Ashurst Study on the conditions of claims for damages in case of infringement of EC competition rules, Comparative report, 2004, доступно на адреси: <http://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/study.html>, 1.4.2017.

ничног поступка и дејства пресуде. Поред тога, сама организација правосуђа у појединим земљама, такође, утиче на то да се оправдано може поставити питање да ли би увођење овакве врсте тужби било оправдано. Реч је о институту који није лако уклопљив у наш правни систем и додатно ствара дилему око тога да ли би у постојећим друштвеним околностима могао да оствари сврху која му је намењена. Наиме, приликом евентуланог разматрања увођења механизма колективне заштите у виду групне тужбе англосаксонског типа у српско право треба имати у виду друштвене околности, искуство са подношењем популарне тужбе,³⁵ као и организацију правосуђа, не само у погледу људских, већ и техничких ресурса како ова врста тужбе не би довела до евентуланих злоупотреба.

Branka BABOVIĆ, LL.M. (LMU Munich)

Junior Faculty Member at the Faculty of Law University of Belgrade

INTRODUCTION OF CLASS ACTION IN THE MEMBER STATES OF EU

Summary

Class action is mechanism of collective redress developed in the USA and transplanted to the law of several EU countries. However, the transplant of class action in EU law undergone same modifications in order to fit this legal transplant in the laws of the EU countries. The modifications were needed due to the differences in procedural rules, organization of judiciary as well as the different aspects of the law in which the class action is to be applied. Transformation of Serbian law and society is the reason that possible introduction of collective redress mechanisms other than organizational claim in Serbian law would need an extra view from the transitional point.

Key words: *class action, audiatur et altera pars, regulatory, collective redress.*

35 Више о томе вид. Б. Бабовић (2015).